

PREDGOVOR

Ova monografija predstavlja pokušaj jedinstvenog sagledavanja sveukupnosti zatvorske kazne s posebnim osvrtom na deprivacije osuđenih lica i proćavanje karakteristika ličnosti osuđenih, koje mogu u velikoj mjeri da utiĉu na intenzitet doživljavanja zatvorskih deprivacija, odnosno doprinose njihovom ublaćavanju ili pojaćavanju.

Nastala je kao rezultat višegodišnjeg temeljnog rada i istraćivanja autora na proućavanju znaćaja zatvorske kazne kao mjere društvene reakcije na kriminalitet i proućavanja osuđenih lica, njihovog poloćaja, uslova izdrćavanja kazne, ali i deprivacija kao neminovnih posljedica njenog izvršjenja.

U prvom poglavlju ukratko je opisan dug razvojni put kazne lišjenja slobode, kao i najznaćajnji doprinosi brojnih škola krivićnog prava, koje su postavile temelje savremenoj penološkoj i kriminološkoj praksi, kako u pogledu shvatanja same kazne, naćina njenog odrećivanja, reforme kaznenog sistema, preko sistema izvršjenja zatvorske kazne do osnovnih

principa resocijalizacije i socijalne reintegracije počinitelaca krivičnih djela.

Razmatranje osnova na kojima počiva zatvorska kazna učinilo se dovoljno važnim, upravo zbog toga što je taj prvi period, period njenog nastanka u kome se javlja individualizacija krivičnih sankcija, institut uslovnog otpusta, prve ideje o resocijalizaciji i popravljaju izvršioca krivičnog djela, klasifikacija osuđenih i institut postpenalne zaštite, predstavljaja osnovu na kojoj se bazira današnja, savremena shvatanja zatvorske kazne, a koji sa druge strane omogućava i njeno bolje i svestranije sagledavanje. Drugim riječima, prikazan je dug evolutivni put zatvorske kazne od njenih prvih pravnih kodifikacija do savremenih zakonskih odredbi koje je propisuju i uređuju. Obavezno poštovanje osnovnih minimalnih pravila o postupanju sa zatvorenim licima kao i zabrana nehumanog postupanja prema istim, samo su neke determinante koje na najvišem nivou određuju i garantuju human i ljudski odnos prema svim zatvorenim licima. Naravno, teorijske proklamacije položaja i prava osuđenih lica nisu u skladu sa stvarnim položajem i uslovima u kojima većina osuđenih provodi svoje zatvorske dane. Kakvo je realno stanje u kazneno popravnim zavodima kakvi su uslovi izdržavanja zatvorske kazne, jedno od naslova u ovoj monografiji.

Drugi dio monografije čini detaljna analiza zatvorskih deprivacija, njenih pojava oblika, ali i prikaz najvažnijih rezultata dosadašnjih istraživanja koja su postavila temelje današnjih shvatanja i razumjevanja pojma zatvorskih deprivacija.

U ovom dijelu, posebna pažnja je posvećena populaciji osuđenica, odnosno ženskoj zatvorskoj populaciji, ali i objašnjenju različitosti doživljavanja zatvorske kazne i zatvorskih deprivacija u odnosu na populaciju osuđenih muškaraca.

Najvažniji rezultati istraživanja koji potvrđuju postojanje korelativnih veza između određenih demografskih, sociopsiholoških, penoloških i kriminoloških karakteristika osuđenih lica, sa intenzitetom doživljavanja zatvorskih deprivacija, prikazani su u trećem poglavlju ovog rada.

Zaključci, preporuke kao i neke osnovne ideje koje mogu poslužiti kao smjernice ka poboljšanju položaja osuđenih lica i smanjenju intenziteta doživljavanja zatvorskih deprivacija date su na kraju.

U Beogradu, 2014

Autor